

УДК 007:304:070

О. М. Василюшин

Українська академія друкарства

«ВІСТИ ПОКУТТЯ»

ЯК ПЕРЕДВИБОРЧА ТРИБУНА ДЛЯ ДМИТРА ПАЛІЇВА

Характеризується тижневик «Вісти Покуття» як приклад передвиборчої агітації населення певного регіону.

Односторінка, УНДО, вибори, сенат, сейм

Вибори завжди були значною подією в житті будь-якої держави, оскільки являли собою нагоду визначитися щодо майбутнього нації. Безсумнівним є також те, що друковане слово в ХХ ст. відіграло більш ніж важливу роль. Різні політичні сили прагнули скористатися цією «зброєю» — використати пресу для впливу на електорат. До таких видань належали й «Вісти Покуття» — односторінка для українського народу.

Дмитро Паліїв постійно намагався брати активну участь у формуванні та кристалізації нової політичної структури українського суспільства Галичини. Кінець 1920-х рр. був доволі продуктивним у його легальній політичній діяльності. У 1928 р. Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО) вперше взяло участь у виборах до вищих законодавчих органів Польщі. Одним із кандидатів до сейму від цієї політичної сили виступав і Дмитро Паліїв. УНДО йшло на вибори під гаслами згуртування всіх верств українського населення на національній підставі. За гостру критику національної політики польської влади на українських землях та принципове опозиційне становище супроти держави цій партії симпатизувала значна частина українського населення [11]. Але й за неї довелося поборотись, зокрема й «друкованим словом».

28 січня 1928 р. з'явилась односторінка для українського народу «Вісти Покуття». Редакція видання оголосила, що тижневик буде «офіційним органом Укр. національного об'єднання на Покутті...» [2]. Газету не створювали з нуля — за основу було взято тижневик для українського народу Покуття «Коломийські вісти», який вирішив змінити ідеологічну спрямованість і, як наслідок, назву: «З тої причини, що «Коломийські вісти» в переважній частині були органом льокальним, а заходить конечна потреба часопису для цілого Покуття, з цим числом зачинають виходити як орган УНДО зі зміненою назвою: тижневик «Вісти Покуття» [4].

Тижневик виходив рівно стільки, скільки тривала передвиборча кампанія — світ побачило лише чотири повноцінні випуски (1928, ч. 4–7). Адміністрація видання містилась у Коломиї, по вул. Костюшка, 34 б; видавав і відповідав за редакцію Антін Каратницький.

Верстка тижневика була доволі своєрідною: ті місця, на які варто було звернути особливу увагу, подавалися напівжирним, а іноді і збільшеним шрифтом; частими були підкреслення. Гасла, заклики та оголошення поліграфічно

виділялися. Час від часу на сторінках часопису вміщувались оголошення про нові видання. Найактивнішим автором тижневика був Дмитро Паліїв.

На першій сторінці (з номера в номер) містився заклик до всіх читачів: «Українці націоналісти станіславівського виборчого округу! Творіть в кожній місцевості виборчі комітети українського національного об'єднання! Зв'яжіться зі своїми повітовими осередками! Відбувайте довірочні наради і віча! Освідомлюйте громадянство в руйницькій роботі ворогів національного об'єднання!...» [3].

Кандидатами до сейму були Михайло Галущинський (голова «Просвіти», Львів), Дмитро Паліїв (редактор, Львів), Михайло Ганушевський (парох, пов. Станіславів), Іван Василишин (учит. Кунисивці, пов. Городенка) та Юрій Чукур (господар з с. Ковалівка, пов. Печеніжин). Серед тих хто висувався до сенату Мирон Тарнавський (бувний генерал укр. армії) та Олекса Черкавський (канд. адв., Львів) також входили до картки для виборів № 18: «Наші кандидати, яких ми вибираємо, голосуючи, як свідомі члени української нації, на самотню справді національну лісту: ч. 18» [5].

Основні теми, що висвітлювалися на сторінках тижневика — згуртованість, єдність українців у боротьбі за незалежність і національне визволення. У кожному номері містилися матеріали про вибори до сейму та сенату, зокрема, розглядалися платформи різних політичних угруповань, широко пропагувалася ідея згуртованості української громадськості під прапором «Українського національного об'єднання»: «...національний табір іде одним фронтом. Під стягом Українського Національно-Демократичного Об'єднання об'єдналися всі націоналісти... Одна правда є на світі і один є табір, що її заступає, що в єдності, а не розпорощенню, наша сила і будучність. А це проповідує і переводить в діло тільки УНДО. Воно єдне в своїх рядах, питаючи, не хто ти — селянин, робітник чи міщанин, але питає, який ти — чесний чи ні. І всіх чесних Українців воно єдне в своїх рядах. І творить спільну силу, яка має нас випроводити з неволі. І тому немає сумніву, що тільки за УНДО підуть українські маси» [7].

Тижневик приділяв велику увагу проблемі української мови у школах. Низка матеріалів сприяла формуванню національної свідомості читачів, їх національно-визвольних прагнень. Це, зокрема, ґрунтовна стаття «Отаманщина», публікації Д. Паліїва («За ким?», «За честь народу»), Івана Корчинського («Національні зрадники») тощо.

Дмитро Паліїв намагався достукатися до збайдужілих і зневірених українських сердець та роз'яснити їм суть того, що відбувається навколо: «Три сили змагаються на українських землях за панованне над душею українського народу: українці і націоналісти (патріоти), соціялісти і польські наймити-хлібоїди. На три різні шляхи хочуть спроводити ті три сили український нарід — нарід, що, спричинивши волю, попав під владу чужинців. Три різні дороги спасення визначають ті три сили народові і всі твердять, що єдино їх дорога виведе нарід з неволі до землі обітуваної, до волі... Ні, немає і не може

бути трьох шляхів спасення. Є тільки один. Але уся біда в тому, що наш нарід в більшості ще замало освічений, щоби без труду зміг шлях правди вибрати. Бо в овечу шкуру вбираються лже-пророки і до народу підходять з такими кличами, які можуть заманити у їхній табір некритичні українські маси. Але є одна правда для всіх ясна і неоспорима: Що в єдності сила народу, а не в роз'єднанню. І по тім одним найлекше пізнати, хто приятель, а хто ворог народу.

Всі українські партії узнали, що надходячі вибори є дуже важливим моментом в житті українського народу... Надходячі вибори це перша спроба наших сил, перші політичні змагання між народом українським з одної і польським державним народом з другої сторони. Вибори це свого рода плебісцит нашої сили...» [8].

На шпальтах газети широко були представлені інформаційні рубрики «На виборчому фронті» та «З виборчого руху», які подавали найсвіжіші передвиборчі новини з краю.

Методи агітації на сторінках видання застосовувалися найрізноманітніші: від просвітницьких статей до провокаційних закликів: «Українці і Українки станиславівського округу! Як хочете довести до руїни український нарід; як хочете поширити розбрат в народі; як хочете знищити родинне життя; як хочете відібрати в народу віру і мораль — голосуйте на любо яку лісту. Якщо ж хочете добра українському народові — голосуйте тільки за лісту Ч. 18» [6].

Для Д. Паліїва вибори були чимось більшим ніж чергова життєва амбіція... Вони стали для нього справою честі, адже він позиціонував себе не лише як представник УНДО, а виступав за честь всього українського народу: «Вибори — це боротьба за честь нашого народу. А всі знають, що за честь народів велися криваві війни, за честь людей йдуть на смерть. Бо честь, це найдорожче що людина посідає... А надходячі вибори це справді боротьба...» [9].

Про щирість і правдивість його поглядів свідчать емоційні і розпачливі заклики до українського народу: «Вибори до сойму вже відбулися. У нашому станиславівському виборчому окрузі випали вони страшно. В найчистішим українським окрузі, яким є наш округ поляки вибрали 3 жида 1-го, а українці 5 послів; полякам належалося відповідно до числа населення один мандат. А здобули вони 3!! А до 4-го мандату бракувало полякам всього 223 голоси... Страшна ганьба, яка своїм тягарем просто убиває і перо мимоволі випадає з рук...» [10].

Часопис зазнавав цензурних утисків; було частково конфісковано матеріали чисел 4 і 7, які вийшли другим накладом. Переслідувалися і самі кандидати до сейму. Зокрема, з метою морального тиску серед інших було заарештовано і Д. Паліїва: «...На півтора тижня перед виборами поліція заметушилася. Поріжних повітах почалися арешти активних діячів українського національного об'єднання. Причина цього одна: близький речинець виборів. Між іншим арештовано дня 24-го лютого ред. Д. Паліїва на вічу в Остапівцях (Гвоздеччина) та перевезено до судової тюрми в Коломиї. По трьох днях його випущено на волю» [1].

На початку березня 1928 р. Дмитро Паліїв був обраний послом до сейму у Варшаві від Станіславівського повіту 53 виборчої округи, що включала місцевості Товмач, Богородчани, Надвірну, Коломию, Городенку, Снятин, Косів, Печеніжин. Паліїв від Заграничної комісії в сеймі належав до Українсько-Білоруського сеймового клубу, до Українського парламентарного представництва. Від листопада 1928 р. виступав як член Українського клубу...

Після досягнення поставленої мети тижневик «Вісти Покуття» як друкований орган агітаційного характеру став непотрібний, тож припинив своє існування.

1. Арешти в станіславівському окрузі // Вісти Покуття. — 1928. — Ч. 6. — 2 бер. — С. 1. 2. Вісти Покуття : єдиносвідка. — 1928. — 28 січ. — С. 1. 3. Вісти Покуття. — 1928. — Ч. 4-7. — С. 1. 4. Вісти Покуття. — 1928. — Ч. 4. — 15 лют. — С. 1. 5. Там само. 6. Вісти Покуття. — 1928. — Ч. 5. — 22 лют. — С. 1. 7. Паліїв Д. За ким? / Д. Паліїв // Вісти Покуття. — 1928. — Ч. 4. — 15 лют. — С. 1. 8. Там само. — С. 2. 9. Паліїв Д. За честь народу / Д. Паліїв // Вісти Покуття. — 1928. — Ч. 5. — 22 лют. — С. 2. 10. Паліїв Д. Змийте ганьбу / Д. Паліїв // Вісти Покуття. — 1928. — Ч. 7. — 9 бер. — С. 1. 11. Швагуляк М. Національно-політична діяльність Дмитра Палієва у міжвоєнний період / М. Швагуляк // Дмитро Паліїв. Життя і діяльність (1896–1944) : зб. пр. і мат. — Львів, 2007. — С. 448.

«ВИСТИ ПОКУТТЯ» КАК ПРЕДВЫБОРНАЯ ТРИБУНА ДЛЯ ДМИТРИЯ ПАЛИИВА

Характеризується єженедельник «Висти Покуття» як пример предвыборной агитации населения определенного региона.

«WHISTS OF POKUTTYA» AS PRE-ELECTION TRIBUNE ARE FOR DMYTRO PALIIVA

A weekly «Whists of Pokuttya» is characterized as an example of pre-election agitation of population of certain region

Стаття надійшла 11.11.2011

УДК 655.4/5

В. І. Теремко

*Інститут журналістики Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка*

КОНТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ВИДАВНИЧОГО ВИМІРУ ЧИТАННЯ

Аналізуються сучасні тенденції у сфері читання і чинники, що їх зумовлюють.

Читання, електронне читання, книга, читацька культура, видавнича індустрія

Деградація друкованої книжності, тиск на книгу нових медіа, втрата читанням позицій у структурі медіа-споживання, переселення читачів у